

країна), 流芳 (увічнити свою добру славу). Або лексика детективної літератури: 侦查 (розслідування), 侦探 (сищик), 抢劫 (пограбування), 无罪推定 (презумпція невинуватості), 监禁 (тюремне ув'язнення) и т.п. Тобто можна побачити, що подібний лексикон досить специфічний і важкий для запам'ятовування. Проте якщо прочитати книгу або збірку маньхуа розміром більше ніж двісті сторінок, кожного разу бачити й повторювати про себе нові слова, вони надовго збережуться на підірці свідомості. А разом з тим учень зможе провести свій час не лише з користю, а й із задоволенням.

Отже, можна зробити висновок, що новели й маньхуа, написані суто китайцями, слугують гарним матеріалом для вивчення китайської мови та культури. В них представлена поширена та сучасна для країни лексика, представлені конструкції речень, які будуть корисними для вивчення як на початковому, так і на вищому етапах. Це, в свою чергу, слугує для них великою перевагою супротив інших літературних жанрів, і серйозним приводом для викладачів замислитись над включенням матеріалу коміксів й новел до своїх навчальних планів.

Кабанцева Н.В.

*Кандидат філологічних наук,
Кафедра романо-германської філології та методики викладання
іноземних мов факультету лінгвістики та перекладу
Міжнародного гуманітарного університету
м. Одеса, Україна*

КОМУНІКАТИВНІ ЗАВДАННЯ І ФУНКЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ МЕТАФОРИ

Анотація. Написання статті присвячено вивченню особливостей політичної метафори, а саме її комунікативних завдань і основних функцій у політичному дискурсі. Проаналізовано погляди вітчизняних лінгвістів на питання сутності політичної метафори та її основних характеристик.

Ключові слова: метафора, політична метафора, комунікативні завдання, функції політичної метафори.

У політичному дискурсі присутній широкий діапазон лінгвістичних засобів, здатних впливати на думку громадських мас, з метою маніпулювати, управляти ними. Одним із основних та ефективних інструментів, за допомогою якого мова стає більш виразною і асоціативною, є використання політичної метафори.

Політична метафора – це мовний вплив з метою формування у суспільства або іншого суб'єкта позитивної або негативної думки про ту чи іншу політичну одиницю (політика, партію, програму, захід). Вони не просто слугують засобом виразності мовлення, а й є способом пізнання навколишнього світу. Використання метафор є актуальним і в сучасному політичному житті, тому що дозволяє замінювати ті чи інші поняття в тому випадку, коли автор не вважає за можливе висловити інформацію прямо, а також сформувати певне ставлення до якогось явища, події, політичного діяча тощо.

Актуальність дослідження спрямовано загальною тенденцією до вивчення метафори, а саме політичної метафори, яка є потужним засобом впливу на аудиторію та допомагає осмислити малодоступні для розуміння звичайних людей політичні явища в рамках більш простих понять.

Метою дослідження є проаналізувати, які комунікативні завдання виконує метафора у політичному дискурсі та як цей мовний засіб функціонує у пізнанні навколишнього світу.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких конкретних завдань:

- визначити сутність поняття «політична метафора»;
- проаналізувати досвід вітчизняних лінгвістів щодо розкриття питання політичної метафори;
- дослідити комунікативні властивості політичної метафори;
- виявити основні функції метафори у політичному дискурсі.

Метафори, що використовуються в обговоренні політичного життя суспільства, все частіше привертають увагу фахівців, які прагнуть з'ясувати, як і чому народжуються ці метафори, якою мірою вони відбивають соціальну психологію, політичні процеси та особистісні якості їх учасників.

Характерною рисою сучасних лінгвістичних досліджень є теоретична і практична розробка когнітивно-дискурсивного підходу до аналізу метафори, що об'єднує опис ролі метафори в категоризації і концептуалізації політичного світу з розглядом особливостей її функціонування в реальній комунікації. В основі цього підходу лежить теза про неможливість чіткого розмежування когнітивного і дискурсивного виміру метафори.

Мас-медійний політичний дискурс створюється переважно професійними журналістами, але в ньому так чи інакше можуть відбиватися комунікативні практики політиків і навіть рядових громадян. Саме цей дискурс послужив матеріалом в абсолютній більшості вітчизняних досліджень політичної метафори, що є одним із найважливіших компонентів політичного дискурсу друкованих ЗМІ, що обумовлюється його стилістичною та комунікативною спрямованістю. Відтак можна говорити про функціонування в політичному дискурсі окремого типу метафори – політичної, що знаходиться на межі індивідуального світосприйняття людини та загальноприйнятого інтерпретування політичних процесів, подій та явищ, що відбувається на теренах окремої країни та світу.

За словами В.С. Подовіннікової, за допомогою метафори у політичному дискурсі можна вкоренити в свідомість реципієнтів готові уявлення, що не завжди відповідають дійсності. При цьому метафора стає не лише одним із інструментів впливу, маніпуляції свідомістю та розумовими процесами, але й одночасно інструментом залучення та утримання уваги, завдяки якому текст насичується виразними образами, а також інструментом впливу на асоціативне мислення [3, 390].

Виходячи з того, що вживання політичної метафори є спробою мовленнєвої маніпуляції, тобто використання мовцем прихованих можливостей мови з метою нав'язати слухачеві певне уявлення про дійсність, сформувані потрібне ставлення до неї, викликати необхідну адресанту емоційну реакцію [4, 276]. Вживання метафори, в якій замаскована інформація, для досягнення певної мети тим, хто володіє зазначеним засобом маніпуляції в політичному дискурсі, є ефективним прийомом маніпуляції свідомістю, адже вона є одним із найпотужніших

засобів формування в адресата необхідного мовцю емоційного стану і світосприйняття.

На думку І.М. Кобозєвої, що розвиває ідеї О.М. Баранова, основними функціями метафори в політичному дискурсі є евристична і аргументативна. Водночас дослідниця зазначає, що в політичній промові метафора виконує інтерактивну функцію згладжування найбільш небезпечних політичних висловлювань, які зачіпають спірні політичні проблеми, мінімізуючи відповідальність мовця за можливу буквальну інтерпретацію його слів адресатом [2, 134]. Більш того, необхідно відзначити двозначність і суб'єктивну інтерпретацію деяких метафор. Розгляд одного феномена крізь призму іншого може вплинути на те, як людина осягає емоційну, неоднозначну складову реальності, в якій вона живе.

А.В. Степаненко розмежовує наступні функції метафори в політичному дискурсі: прагматична, когнітивна, емоційна, репрезентативна, функція збереження і передачі національної самосвідомості, традицій культури та історії народу [6, 24].

Спираючись на слова О.О. Чорної зазначимо, що також одна з функцій політичної метафори здебільшого обумовлюється потребою у висловленні негативної оцінки, передачі негативні емоції, що особливо чітко простежується на сторінках української публіцистики [7, 141]. За словами дослідниці, результатом активного використання певних метафоричних моделей стає виникненням штампів, адже повторюваність метафор може призвести до виникнення стереотипізованих уявлень читачів щодо реалій політичного життя [7, 142].

Метафора в мові політичної журналістики знаходиться на межі індивідуального та загального, що пов'язано зі своєрідним переплетенням, з одного боку, політологічної, юридичної, економічної лексики і термінології, а з іншого — експресивної та оцінної лексики текстів, що розраховані на широку аудиторію адресатів. Враховуючи те, що функціонування мови політиків відбувається в різноманітних сферах, можна говорити про поєднання в ній особливостей мови науки (звідси – метафора є засобом первинної номінації новостворених об'єктів) і мови публіцистики (звідси – метафора – є засобом вторинної

номінації і носієм експресивності та оцінності). У журналістському матеріалі на політичну тематику мовні одиниці часто функціонують, як виразники експресивності, реалізуючи завдання впливу мовця на аудиторію, а тому метафорика в газетному тексті на політичну тематику є саме засобом вторинної номінації.

В українській публіцистиці спостерігається високий рівень метафоризації політичної лексики. Метафори, зазвичай, використовуються задля досягнення більшої ефективності та дієвості друкованого слова, впливу на читача, адже одним із завдань публіцистики є формування суспільної думки. Метою проведення цілеспрямованого аналізу метафоричних моделей політичної сфери є, зокрема, виявлення тенденцій у розвитку політичного дискурсу та впливу соціально-політичних змін на функціонування політичної мови.

Зазначимо, що сфера політичних мовних ігор, на перший погляд, повинна бути небагата на метафори, тому що мова публічного політика в неабиякій мірі складається з комісивних актів (передвиборних обіцянок і т.п.), ступінь подальшого втілення яких в реальність повинна бути контрольованою. Однак, коли емоційний вплив на реципієнта стає першочерговим завданням, то заборона на метафору політичному дискурсі знімається. Наприклад, коли ультиматум в промові переростає в загрозу, що ставить за мету залякування, політик може висловити його метафорично, що вносить в промову елемент емоційності та артистизму.

Таким чином, роль метафори в політичному дискурсі є значною і незаперечною. Політична метафора є одним з важливих і поширених прийомів мовної маніпуляції, що здатна надовго зберігатися в пам'яті та впливати на асоціативне мислення адресата. Вживання метафор в політичному дискурсі зазвичай використовується з метою маніпулювання електоратом. Метафора є потужним прийомом переконання; вона являє собою елемент емоційності та артистизму в політичному дискурсі. Вона має здатність впливати на процес прийняття рішень, а її присутність в офіційному, часом незрозумілою і сухому тексті дозволяє яскраво побачити, образно уявити собі певне явище життя, кидає світло на саму

сутність цього явища, дозволяє краще зрозуміти, оцінити, визначити його.

У подальших планах дослідження є детальний розгляд теоретичної і практичної розробки когнітивно-дискурсивного підходу до аналізу метафори в українській та англійській мовах, який демонструє роль метафори в категоризації і концептуалізації політичного світу.

Список використаної літератури:

1. Баранов О.М., Караулов Ю.М. Політична метафора: матеріали до словника. М., 1991. 145 с.
2. Кобозева І.М. Семантичні проблеми аналізу політичної метафори. Вісник МДУ. Серія 9: Філологія. 2001. №6. С. 132 – 149.
3. Подовінікова В.С. Особливості функціонування метафори у німецькомовному політичному дискурсі (на матеріалі стенограм Бундестагу). Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, 2012. С. 387–395.
4. Попова Е.С. Структура маніпулятивного впливу рекламного тексту. Вісті Уральського державного університету. 2002. № 24. С. 276–288.
5. Попова Т.Г., Сачкова Е.В. Метафора у багатостильовому аспекті. Вісник костромського державного університету. 2016. Т.22. №4. С. 144–147.
6. Степаненко А.В. Лінгвокогнітивні особливості функціонування метафори у політичному дискурсі: автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.19. 2002. 20 с.
7. Чорна О.О. Особливості функціонування метафори в політичному дискурсі сучасної публіцистики (на матеріалі української та чеської періодики). Лінгвістика і поетика тексту. Філологічні студії. 2013. Вип. 9. С. 637–643.
8. Чорна О.О. Політична метафора в сучасній публіцистиці (на матеріалі української та чеської періодики). Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур (Мовознавство). 2012. Вип. 17. С. 137–142.

Communicative tasks and functions of the political metaphor

***Annotation.** The writing of the article is devoted to the study of the political metaphor features, namely its communicative tasks and main functions in the political discourse. The views of domestic linguists on the issue of the political metaphor essence and its main characteristics are analyzed.*

***Keywords:** metaphor, political metaphor, communicative tasks, political metaphor functions.*